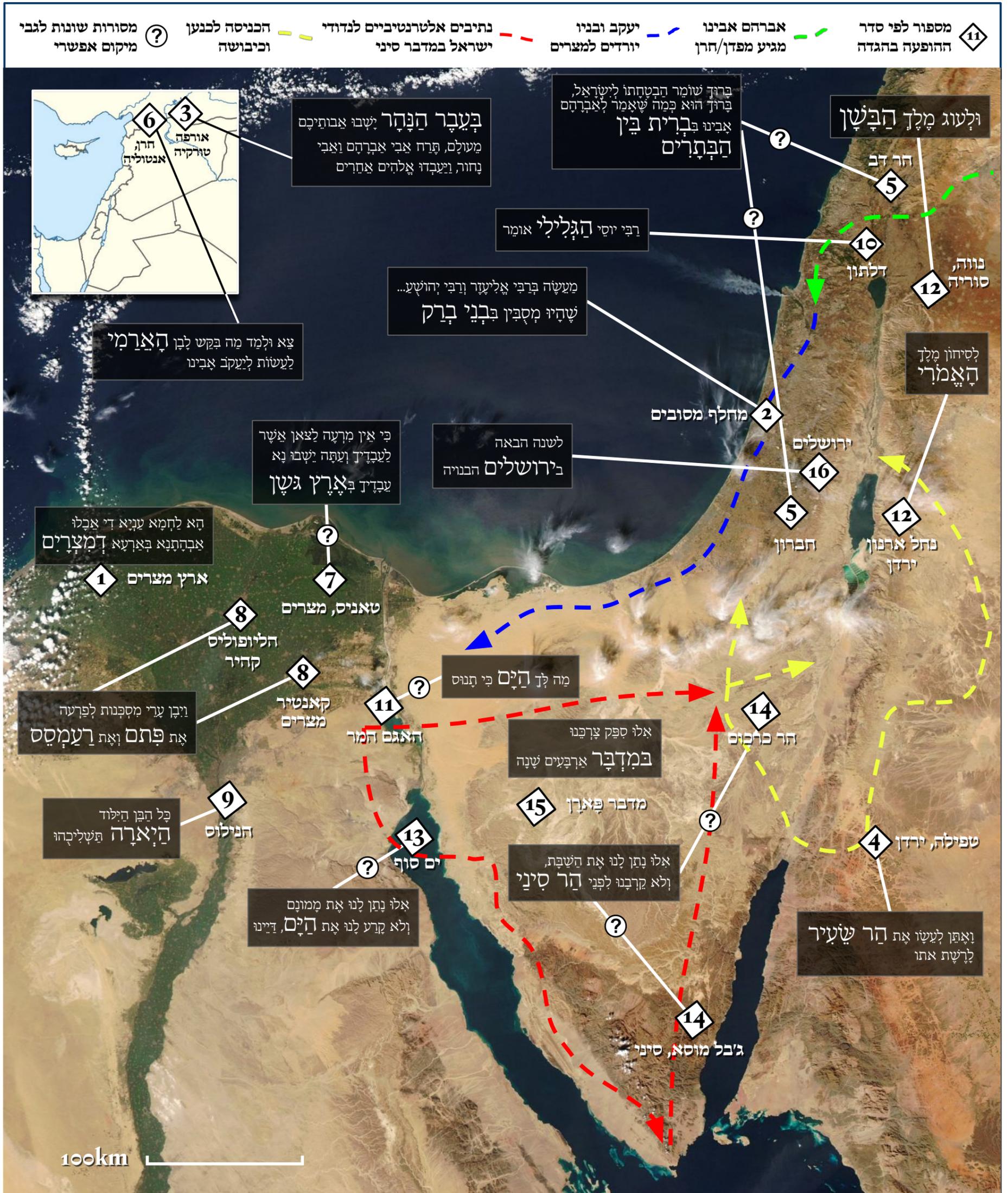

הגדה על המפה

בכל דור ודור תיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים

מוקדש לזכרו של משה צבי גילדוני. יהודי חכם לב שאהב לספר ביציאת מצרים.

להורדת גרסה עדכנית
sedermap.com

ליקטו, ערכו ולמדו משהו חדש על הדרך, פרופ' רון מילוא ואלון גילדוני
למשוב והערות אנא כתבו לנו map@gildoni.com
התצלום האווירי באדיבות לוויין MODIS של נאס"א, דצמבר 2010
הגדה על המפה פתוחה לתפוצה חופשית ובחינם לכל המעוניינים, ללא מטרת רווח ולטובת עידוד הסקרנות
תודה רבה לכל מי שסייע העיר והאיר / גרסה v5.0, אפריל 2025

מספור לפי סדר ההופעה בהגדה	מקום	זמן	קצת רקע
(1) הָא לַחֲמָא עֲנִיא דִּי אֶכְלוּ אַבְהָתְנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם סדר רב עמרם גאון	מצרים העתיקה	מאות 13-15 לפנה"ס	חובר בארמית שהיתה הלשון המדוברת בעמנו בגלות בבל (במאה ה-6 לספירה).
(2) מַעֲשֵׂה בְרָבִי אֲלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא... שְׁהִיוּ מְסֻבִּין בְּבִנְי בְרַק	בני-ברק הקדומה, מחלף מסובים	מאה 2 לספירה	העיר התפרסמה כמושביו של רבי עקיבא שפתח ישיבה מפוארת עד אשר דרשו חכמים "צדק צדק תרדוף (דברים טז:כ), אחר רבי עקיבא לבני ברק."
(3) בְּעֵבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תָּרוּחַ אָבִי אַבְרָהָם וְאָבִי נְחוֹר, וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים יְהוֹשֻׁעַ כ"ד:ב'ד'	אורפה, טורקיה	מאה 18 לפנה"ס	התחלת העם כעובדי אלילים מעברו השני של "הנהר הגדול", נהר הפרת, המשמש כגבול בין ארצות הים התיכון לבין עיראק/איראן.
(4) וְאַתָּן לַעֲשׂוּ אֵת הָרַ שְׁעִיר לְרִשֶׁת אֶתְּוּ, וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם שֵׁם	טאפילה, ירדן	מאה 15 לפנה"ס	הר שְׁעִיר מוזכר בתנ"ך כמקום מושבם של האדומים, בני עשו. רכס הרי גרניט המשתרע בדרום-מערב ממלכת ירדן.
(5) בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל... שְׁאָמַר לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּבָרִית בֵּין הַבְּתָרִים בראשית ט"ו:י"ג	הר דב או חברון	מאה 17 לפנה"ס	ההבטחה לאברהם שזרעו ירש את הארץ לאחר שיעבוד מצרים, ועל אותה ההבטחה אנו שרים יחד "והיא [ההבטחה] שעמדה".
(6) מָה בָּקַשׁ לְבֶן הָאָרְמִי לַעֲשׂוֹת לַיעֲקֹב אֲבִינוּ, שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֲלָא עַל הַזְּכָרִים וְלָבֶן בָּקַשׁ לַעֲקוֹר אֵת הַכֹּל דְּבָרִים כ"ו:ג'	חרון, דרום-מזרח אנטוליה	מאה 17 לפנה"ס	מזכיר כי גם בימי יעקב אבינו ריחפה סכנה (רוחנית) לקיום העם, במקרה זה מתוך מאבק מול קרוב משפחה.
(7) כִּי אֵין מְרַעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ, כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאַרְץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאַרְץ גִּשְׁן בראשית מ"ז:ד'	טאניס, מצרים	מאה 15 לפנה"ס	בעקבות הרעב בארץ (=כנען), בני יעקב מבקשים מפרעה בתיווך יוסף אחיהם לגור בארץ גושן ולרעות את צאנם.
(8) וַיָּבֹן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה. אֵת פְּתָם וְאֵת רַעַמְסֵס שְׁמוֹת א'י"א	הליופוליס וקאנטיר, מצרים	מאות 13-15 לפנה"ס	פרעה מעביר את ישראל בפרך, אבל אין ראיה שבני ישראל בנו את הפירמידות, שכנראה נבנו ע"י פועלים מצרים כ-1000 שנה קודם לכן.
(9) וְאֵת עַמְלֹנוּ - אֵלוּ הַבְּנִים. כְּמָה שְׁנֹאמַר "כָּל הַבֶּן הַיְלֹוד הַיֵּאָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּחְיוּן" שְׁמוֹת א'ב"ב	הנילוס, מצרים	מאה 14 לפנה"ס	מלך חדש במצרים שלא ידע את יוסף, רואה את התעצמות עם ישראל חושש למעמדו ומחליט להעביר גזרת שמד.
(10) רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר מִיָּן אֶתְּהָ אוֹמֵר שְׁלָקוּ הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם עֲשׂוּ מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמָשִׁים מִכּוֹת? מְכִילֵתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, מְסַכְתָּא דְוִיָּהִי בְּשִׁלַּח ז'ט"ו	דלתון, ישראל	מאה 2 לספירה	עיסוק בניסים ובמספרם עלול להרגיש פרימיטיבי בעיניים מודרניות, אולם אפשר לקראם כייצוג של היכולת האנושית לשנות את מה שנראה כגורל נחרץ.
(11) מָה לָךְ הַיָּם כִּי תִנוּס הַיָּרְדֵן תִּסָּב לְאַחֹר. תְּהִלִּים קי"ד:ה'	ים סוף	מאה 5 לפנה"ס	מתוך ברכת ההלל הנקראת בימי חג ומועד, ומכאן הביטוי "גומרים את ההלל".
(12) לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ וְלַעֲוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ תְּהִלִּים קל"ה:י"א	נחל ארנון, ירדן ו-נאווה, סוריה	מאה 13 לפנה"ס	שני מלכים של חבלי ארץ ממזרח לירדן אשר הוכו על ידי עם ישראל בדרך לכיבוש הארץ.
(13) אֵלוּ נִתְּן לָנוּ אֵת מְמוֹנָם וְלֹא קָרַע לָנוּ אֵת הַיָּם דֵּיִינוּ שְׁמוֹת י"ד:כ"א	ים סוף	מאה 13 לפנה"ס	נשאלת השאלה: טרם חפירת תעלת סואץ אולי ניתן היה לחצות לחצי האי סיני ביבשה ולכן מדוע חצו בים?
(14) אֵלוּ נִתְּן לָנוּ אֵת הַשַּׁבָּת, וְלֹא קָרַבְנוּ לְפָנֶיךָ הָרַ סִינַי דֵּיִינוּ שְׁמוֹת י"ט:ב'	הר סיני (ו' סיוון בתמ"ח)	מאה 13 לפנה"ס	המחקר והמסורת העלו את הר כרכוס בנגב וג'בל מוסא ("הר משה") בחצי האי סיני כמיקום אפשרי למעמד הר סיני.
(15) אֵלוּ סִפְק צָרְכֵנוּ בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְלֹא הָאָכִילָנוּ אֵת הַמֶּן דֵּיִינוּ שְׁמוֹת ט"ז:ל"א	מדבר פֶּאֶרְן (סיני)	מאות 13-12 לפנה"ס	טעם המן הוא כ- "צפיחית בדבש", וחוקרים מזהים אותו כהפרשה מתוקה על גבי צמח הקרוי "חמדת השיח" או כפריו או התגבשות סוכר בצופו של ה"רכפתן המדברי".
(16) לַשָּׁנָה הַבֵּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה	ירושלים	מאה 13 לפנה"ס	ירושלים פירושה "עיר של שלום" – מקום של שלום בין הגוף והנשמה, בין שמים וארץ, בין האידיאל לבין המציאות שעם ישראל שואף להגיע אליו.